

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 238/2022-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Mgr. Jánom Páchnikom, advokátom, Mariánske námestie 29/6, Žilina, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 6C/344/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 6C/344/2012 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Žilina **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Žilina **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **493,10 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. apríla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v civilnom spore. Okrem toho žiada finančné zadosťučinenie 6 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ sa žalobou z novembra 2012 v znení jej zmien a doplnení z júna 2014, novembra 2017 a januára 2018 na okresnom súde proti ďalším piatim spoluvlastníkom domáha zaplata 72 000 eur ako náhrady za svoje investície, ktoré vložil do spoločnej nehnuteľnosti. Prvé pojednávanie sa konalo 3. júna 2014. Sťažovateľ navrhol nariadenie znaleckého dokazovania, na čo súd nereagoval, a preto 6. augusta 2014 predložil znalecký posudok, ktorý bol žalovaným doručený 16. januára 2017. Ďalšie pojednávania boli nariadené na 10. február 2017, 16. máj 2017 a 12. september 2017 a boli odročené z dôvodu práceneschopnosti advokáta sťažovateľa. Pojednávanie nariadené na 14. november 2017 bolo odročené na neurčito pre potrebu rozhodnutia o návrhu sťažovateľa na pristúpenie subjektu do konania. Pojednávanie 11. septembra 2018 bolo odročené s tým, že sťažovateľ bude vyzvaný na odstránenie nedostatkov žaloby. Táto výzva mu bola doručená 2. januára 2020. Na to sťažovateľ reagoval žiadosťami o predĺženie lehoty. Uznesením zo 17. februára 2020 okresný súd jeho žalobu odmietol. Toto rozhodnutie bolo na odvolanie sťažovateľa uznesením krajského súdu z 18. decembra 2020 zrušené. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 21. júna 2021. Proti rozsudku boli podané odvolania, ktoré boli v januári 2022 predložené krajskému súdu.

3. Ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 390/2020 z 13. októbra 2020 vyslovil, že okresný súd priet'ahmi v sťažovateľom namietanom konaní porušil základné práva štyroch žalovaných podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných priet'ahov a každému zo žalovaných priznal finančné zadosťučinenie 3 000 eur.

III.

4. Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základných práv došlo reťazením nečinnosti medzi jednotlivými úkonmi okresného súdu a nesprávnosťou jeho postupov, ktoré viedli k tomu, že konanie nie je právoplatne skončené. Vzhľadom na posledné pochybenie okresného súdu, ktorý po vyhlásení rozsudku nekonal s jednou zo žalovaných, možno očakávať jeho zrušenie.

5. Okresný súd sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že daný spor aj s právnym posúdením sa vymyká bežnej rozhodovacej činnosti, pričom rozhodnutie si vyžiadalo množstvo prejudiciálnych posúdení. K celkovej dĺžke konania mal prispieť aj sťažovateľ svojou nesústreďenou činnosťou, žiadosťami o odročenie pojednávani a nevyhnutnosťou odstraňovať vady podaní. Priebeh pojednávani bol ovplyvnený aj pandémiou, ktorá znížila rýchlosť rozhodovacej činnosti súdu.

IV.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

7. Vec sťažovateľa patrí medzi bežnú agendu súdov. Komplexne nemožno postup okresného súdu považovať za efektívny. Pri odročovaní pojednávania nepostupoval dôsledne podľa § 183 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Vychádzajúc zo žiadostí o odročenie je zrejmé, že išlo o dlhotrvajúci nepriaznivý zdravotný stav advokáta sťažovateľa, t. j. nešlo o náhly zdravotný problém bezprostredne pred pojednávaním. Taktiež je potrebné poukázať na postup okresného súdu v súvislosti s vyhodnotením náležitostí žaloby. Dôvodom na odmietnutie žaloby bolo nedostatočné vymedzenie rozhodujúcich skutočností, pričom tento nedostatok nemal základ v jednotlivých návrhoch na zmenu žaloby. Možno preto konštatovať, že táto vada žaloby bola daná od začiatku konania a nebola nijako ovplyvnená neskoršími úkonmi sťažovateľa. Okresný súd prvýkrát vyzval sťažovateľa na doplnenie skutkových tvrdení už na prvom pojednávaní a následne aj na pojednávaní 11. septembra 2018. Na odstránenie väd žaloby vyzval sťažovateľa aj uznesením z 20. decembra 2019. Odmietnutie žaloby po uplynutí viac ako siedmich rokov od začatia konania z dôvodu, ktorý bol zrejmy od začatia konania, je potrebné považovať za neefektívny. Postup súdu bol nekoncentrovaný aj v tom, keď najprv vyhovel návrhu sťažovateľa na pristúpenie ďalšej osoby na strane žalovaných, no následne sťažovateľa vyzval na odstránenie väd tohto návrhu.

8. Nehospodárny bol aj procesný postup okresného súdu v súvislosti s predložením spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu o odmietnutí žaloby. Hoci boli splnené podmienky na postup podľa § 129 ods. 4 CSP a o podanom odvolaní mohol rozhodnúť okresný súd, vykonával procesné úkony podľa § 373 a nasl. CSP a predložil spis krajskému súdu, čím sa už aj tak neprímerane dlhotrvajúce konanie predĺžilo. Ďalšie pochybenie okresného súdu spôsobujúce nadbytočné predlžovanie konania možno badať v absentujúcom poučení o prípustnosti podania odvolania aj proti ostatným výrokom rozsudku ako len výroku o náhrade trov konania. Týmto postupom došlo k predĺženiu lehoty na podanie odvolania na tri mesiace, počas ktorej mohli strany sporu meniť rozsah a dôvody odvolaní, čo s prihliadnutím na podania strán vyvolalo potrebu realizovania viacerých doručovacích úkonov. Ani v úkonoch súvisiacich s doručovaním odvolaní a vyjadrení k odvolaniam nepozorovať sústredenosť, keď tieto okresný súd opomenul doručovať jednej zo žalovaných, hoci sťažovateľovo odvolanie smerovalo aj proti výroku, ktorým bola voči nej žaloba v celom rozsahu zamietnutá, na čo bol upozornený až krajským súdom po tom, keď mu spis vrátil ako predčasne predložený.

9. Postup okresného súdu v časovom rámci takmer desiatich rokov je nevyhnutné hodnotiť ako nesústredený, neefektívny, s nedôvodnými obdobiami nečinnosti medzi jednotlivými úkonmi, a teda taký, ktorý nie je ústavne udržateľný. Procesný postup okresného súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyhovené a vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené sťažovateľom uvedené základné práva.

10. S prihliadnutím na doterajšiu celkovú dĺžku konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa, význam sporu pre sťažovateľa a postup okresného súdu ústavný súd sťažovateľovi priznal podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadosťučinenie 3 500 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľa bol najmä nesústredený a neefektívny postup okresného súdu, ktorý až po deviatich rokoch vyústil do rozhodnutia vo veci. Bolo však potrebné

zohľadniť správanie sťažovateľa, ktorého podania, aj napriek právnomu zastúpeniu nespĺňali zákonné náležitosti, v dôsledku čoho ho musel okresný súd vyzývať na odstránenie nedostatkov, čo bezpochyby prispelo k celkovej dĺžke konania. Taktiež bol opakovane vyzvaný na odstránenie väd žaloby doplnením rozhodujúcich skutočností, k čomu pristúpil až pod hrozbou odmietnutia žaloby.

11. K skutočnostiam tvrdným okresným súdom treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezabávajú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti za tieto prietahy. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ. Tiež epidemická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020) a počas trvania epidémie bolo viacero období, v ktorých neplatili opatrenia, pre ktoré by okresný súd vo veci nemohol postupovať.

V.

12. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,83 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti (2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur, k čomu treba vzhľadom na to, že advokát sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 82,18 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu